לצפונה של ירושלים וחוץ לשלש מחנות [א]ר' יוסי אומר אבית הדשן נשרפין אמר רבא מאן תנא דפליג עליה דר' יוסי ר' אליעזר בן יעקב הוא דתניא [ב][1]אל שפך הדשן ישרף שיהא לשם דשן רבי אליעזר בן יעקב אומר שיהא מקומו משופך אמר ליה אביי ודילמא במקומו משופך הוא דפליגי ת"ר [2]והשורף מטמא בגדים [ג]ולא המצית את האור [ד]ולא המסדר את המערכה [ה]ואי זהו השורף זה המסייע בשעת שריפה יכול אף משנעשו אפר מטמאין בגדים ת"ל אותם [ו]אותם מטמאין בגדים ולא משנעשו אפר מטמאין בגדים ר"א ברבי שמעון אומר הפר מטמא ניתך הבשר אינו מטמא בגדים מאי בינייהו [ז] איכא בינייהו דשויה חרוכא: **מתני'** אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר [ח]ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר דירכאות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר אמר ר' יהודה והלא סימן גדול היה להם מירושלים ועד בית [ט]חדודו שלשה מילין הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שעיר למדבר [א] (א) ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר [3]אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: **גמ'** אמר אביי ש"מ בית חדודו במדבר קיימא והא קמ"ל [ב] דקסבר רבי יהודה כיון שהגיע שעיר למדבר נעשית מצותו:

הדרן עלך שני שעירי

בא לו כהן גדול לקרות [י]אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא [כ]ואם לאו קורא באצטלית לבן משלו [ל]חזן [מ]הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל (ב) וקורא [נ] [ס]אחרי מות ואך בעשור וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן [4]ובעשור שבחומש הפקודים [ע]קורא על פה ומברך עליה שמונה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודאה ועל מחילת העון (ג) ועל המקדש [ג] בפני עצמו [פ] ועל ישראל בפני עצמן ועל ירושלים בפני עצמה **א]** ועל הכהנים בפני עצמן ועל שאר התפלה [צ][ק]הרואה כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפין והרואה פר ושעיר הנשרפין אינו רואה כ"ג כשהוא קורא ולא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהן [ר]שוה כאחת: **גמ'** מדקתני באצטלית לבן משלו מכלל דקריאה לאו עבודה היא וקתני אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא שמעת מינה בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן דילמא שאני קריאה דצורך עבודה היא דאיבעיא לן בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן או לא ניתנו ליהנות בהן ת"ש [ש]לא היו ישנים בבגדי קודש שינה הוא דלא הא מיכל אכלי דילמא שאני אכילה דצורך עבודה היא [ת] כדתניא [5]ואכלו אותם אשר כופר בהם [א]מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי בדין הוא דהלוכי נמי לא וסיפא

לצפונה של ירושלים. שכל מעשה חטאת בצפון: **אבית הדשן.** צריך שיקדים לשם דשן המזבח שיהא נקרא קודם לכן מקום שפך הדשן מכלל דלתנא קמא לא צריך: **רבי אליעזר בן יעקב הוא.** דאמר לא אשמועינן אלא שיהא מקומו מדרון שיהא דשנו משתפך: **ודילמא במקומו משופך הוא דפליגי.** ומודה רבי אליעזר בן יעקב שיקדים שם דשן אלא דבעי נמי מקומו משופך: **השורף.** המתעסק בצרכי שריפתן בגופן דכתיב אותם כגון המסייע בשעת שריפה והאי תנא אית ליה כרבי שמעון דאין מטמאין בגדים עד שיוצת בהן האור: **דשויה חרוכא.** דהוי ניתך הבשר ואפר מיהו לא הוו. לתנא קמא מטמאין עד שיעשו אפר דאותם קרינא ביה לרבי אלעזר ברבי שמעון שוייה חרוכא לא מטמא דלא פר מיקרי: **מתני' אמרו לו לכהן גדול וכו'.** שאינו רשאי להתחיל בעבודה אחרת עד שהגיע שעיר למדבר שנאמר [ל] ושלח את השעיר במדבר ואחר כך ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה: **דירכאות.** בני אדם עומדים מירושלים לצוק בכדי שיראה זה סימנו של זה ומניפין אותם הסמוכין למדבר בסודרין וזה הסמוך לו רואה ומניף גם הוא ורואה חבירו הסמוך לירושלים. דירכאות בלע"ז רידריגד"ש: **עד בית חדודו.** הוא ראש המדבר ושם נתקיים ושלח את השעיר במדבר: **הולכין מיל.** כדאמרן לעיל (סו:) מיקירי ירושלים מלוין אותו עד סוכה הראשונה: **גמ' נעשית מלותו.** ומתחיל לקרות הפרשה:

הדרן עלך שני שעירי

בא לקרות. את הפרשה דילפינן ממלואים דאמרינן בפ"ק (דף ה:) מניין שאף מקרא פרשה מעכב וכו': **אם רצה לקרות בבגדי בוץ.** שהוא לבוש עכשיו שעבד בהן עבודת היום: **אצטלית.** לבוש כמין חלוק: בית הכנסת היה סמוך לעזרה בהר הבית: **חזן הכנסת.** שמש: **ראש הכנסת.** על פיו נחתכין צרכי הכנסת מי מפטיר מי פורס על שמע מי עובר לפני התיבה: **ואך בעשור.** שבפרשת אמור אל הכהנים: **ואומר יותר ממה שקריתי וכו'.** בגמרא [מ] מפרש טעמא: **שבחומש הפקודים.** ספר וידבר שמתחיל במנין של ישראל ופרשת פינחס בלותו ספר ושם המוספין אמורין: **קורא על פה.** טעמא מפרש בגמרא [נ]: **על התורה.** ברכה של אחריה אשר נתן לנו וכו': **ועל העבודה.** רצה בעמך ישראל ותפלה העבודה לדביר ביתך וכו' שאותך לבדך ביראה נעבוד: **ועל ההודאה.** מודים אנחנו לך עד הטוב לך להודות. על העבודה מברך בשביל העבודה שעבד והודאה סמוכה לעבודה דכתיב זובח תודה יכבדנני (תהלים נ) אחר עבודה תודה והיא הודאה: **על מחילת העון.** מחול לעונותינו ביום הכפורים הזה וכו' עד מלך מוחל וסולח לעונותינו וכו': **על המקדש.** מתפלל על המקדש וחותם ברוך שבחר במקדש: **ועל הכהנים.** מתפלל על הכהנים וחותם ברוך שבחר בזרעו של אהרן וכן על ישראל: **ועל שאר התפלה.** מפרש בגמרא [ס]: **גמ' נתנו ליהנות.** נתן רשות ליהנות בהן שלא בשעת עבודה: **שינה הוא דלא.** שמא יפיח:

במחנה לרבות אפילו חוץ למחנה אחת דלא תימא חוץ לג' מחנות כמו פרים הנשרפים בלאו קרא נגמר מחוץ למחנה דטומאת בגדים דמו להדדי דתרוייהו לאו מכשירים נינהו ונראה לי דאי לא כתב במחנה הוה גמרינן מפרה דאף על גב דהאי מכשיר והאי לאו מכשיר הוא מכל מקום כיון דאידי ואידי בשחיטת חוץ איירי דכתיב גבי פרה והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה לפניו וגמרינן להו מהדדי ופרה גמרינן מפרים הנשרפין משריפתן ולא מטומאתן לשריפתן דמיא דאידי ואידי מכשיר הוא אבל לטומאתן לא דמיא כלל:

הדרן עלך שני שעירי

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ז מהל' מעשה קרבנות הלכה ד:
מג ב ג ד ה מיי' פ"ה מהל' פרה הל' ד:
מד ו מיי' פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל' ז:
א ז ח מיי' שם הל' ט:
ב ט י מיי' שם הלכה י:
ג כ מיי' שם הלכה ח:
ד ל מיי' פ"ח מהלכות בית הבחירה הל' ו:
ה מ מיי' פ"י מהלכות מעשה הקרבנות הל' א:

◆

תורה אור השלם

1. וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל עֵצִים בָּאֵשׁ עַל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף: ויקרא ד יב
2. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה: ויקרא טז כח
3. לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: ישעיהו א יח
4. וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: במדבר כט ז
5. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: שמות כט לג

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

◆

רבינו חננאל

אמר רבא מאן תנא דפליג על ר' יוסי הגלילי ר' אליעזר בן יעקב היא דתניא על שפך הדשן ישרף שיהא שם דשן שיקדים שם דשן. ר' אליעזר בן יעקב אומר שיהא מקומו משופך. ודחי אביי ודילמא במקומו משופך פליגי ולאו דלא בעי ר' אליעזר בן יעקב על שפך הדשן ממש. מאן דאמר ניתך הבשר והחלב כהיתוך מים אין מטמא בגדים, החריכה נמי כמו היתוך הוא שהרי לא נותר בשר, ואינו מטמא בגדים. ומי שאמר משנעשו אפר החריכה אינה אפר ומטמא בגדים. אמרו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר כו'. אמר אביי ש"מ קסבר ר' יהודה בית חדודו מדבר הוא. קמ"ל כיון שהגיע למדבר נעשת מצותו.

הדרן עלך שני שעירי

בא לו כהן גדול לקרות אם רוצה בבגדי בוץ קורא כו'. דייקינן מסתני' דקריאה לאו עבודה היא. ומדקרי בבגדי בוץ ש"מ דבגדי בוץ כהונה ניתנו ליהנות בהן. ואע"ג דאסיקנא לשמעתא כי ניתנו ליהנות בהן, דחינן דילמא שני קריאה דצורך עבודה היא. הכי נמי דתנן דלא היו ישנים בבגדי קדש הא מיכל אכלי בהו. דילמא שני אכילה דאית בה כפרה כעבודה היא, דתניא ואכלו אותם אשר כופר בהן, מלמד כיון שהכהנים אוכלין אותם בעלין מתכפרין. איכא דאמרי שינה הוא דלא הא הילוך בהו שרי. ודחינן אפילו הילוך אסיר.

מסורת הש"ס

א) נ"ל על, ב) [בערוך ערך חרך גרס אמר רבא דשויה חרוכא איכא בינייהו], ג) [גי' ירושלמי חורן], ד) סוטה מ., ה) [מגילה כד.], ו) [גיר' סדר המשנה וירושל' עומד ומקבל וקורא עומד וקורא וכו'], ז) [עי' במשנה שבמשניות ומי"ט], ח) [לקמן עא.], ט) [גי' ירו' היתה נעשית מלאכת], י) תמיד סה:, כ) פסחים נט. יבמות מ. ל., ל) [ויקרא טז], מ) [לקמן ע.], נ) [שם:], ס) [לקמן ע.],

◆

גליון הש"ס

מתני' קורא על פה. עיין ברבינו יונה פ"ה דברכות דף ז ע"ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) מתני' ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר כו'. נ"ב ברייתא היא: (ב) מתני' וכהן גדול עומד ומקבל וקורא. נ"ב פ"א עומד וקורא: (ג) שם ועל המקדש (בפני עצמו) ועל ישראל (בפני עצמן) ועל הכהנים (בפני עצמן) ועל שאר התפלה כצ"ל ותיבות ועל ירושלים בפני עצמה נמחק ותיבות בפני עצמן מוקפין ונ"ב פ"א ועל הכהנים ועל ישראל ועל שאר התפלה:

◆

הגהות הגר"א

[א] במשנה (ר' ישמעאל כו' עד כשלג ילבינו) תא"מ: [ב] גמ' (דקסבר ר' יהודה) תא"מ: [ג] במשנה ועל המקדש ועל הכהנים ועל ישראל בפני עצמן ועל שאר התפלה. כצ"ל:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] מתני' על הכהנים בפ"ע ועל שאר התפלה. נ"ב עי' בברייתא לקמן דף ע' ע"א ת"ר על התורה וכו' ועי' תוי"ט ד"ה על התורה כו' ודו"ק:

◆

לעזי רש"י

ריידריגדי"ש. משמר עורפי.

◆

תוס' ישנים

יד הוא כדאמרינן בפסחים כרים אלו דברים גבי פסין ובמסכת שקלים פרק התרומה (מ"ב) מוכח דהאי לשון של זהורית דהכא אין זה לשון זהורית שהיו קושרין במקדש בראש השעיר המשתלח לעיל בפרק טרף בקלפי (דף מא:) דקתני פרה ולשון של זהורית שבראש שעיר המשתלח באין מתרומת הלשכה כבש שעיר ולשון שבין קרניו באין משירי הלשכה א): מלבין ויודעין שנעשית מלותו. ואע"פ שהיה כמה פעמים מלבין קודם עשיית המלוה מ"מ סמוך לעשייתו היה מלבין: ב) מאן דאמר מותרין דכתיב במדבר. ואע"פ דמעגלה ותרומת הדשן לא ילפי' להו דהוה שני כתובים הבאים כאחד מ"מ איצטריך ליה במדבר דלא תילף ג) לאסור משום גזירה (שוה) שמא ולמ"ד אסורין הוי מצי למימר לעיל דהוה שלשה כתובים אלא דהיה מצי למיפרך הניחא למ"ד ס' מיפריך במעילה פ' ולד חטאת (דף יח:) כדפרישית לעיל: אכילת חזיר ולבישת שעטנז ס'. וכן יש הרבה אפר פרה וכיסוי הדם וכיולא בהן: הקטירן פ"ד לאו במגם מקטר להו. ומתקו רש"י כאן ובפסחים פרק תמיד נשחט (דף סה:) וכפי' שני דסוטה (דף טו.) גבי מנחה משום דקשיא ליה דבסוטה תניא [illegible] במנחות מעלהו ומקטירו בכלי שרת ומקטירו בכמיטו והכי פריך הכא והקטירו פ"ד וכי הוא מקטירן עכשיו והלא עתיד ללבוש בגדי לבן ועליו עוד לקרות הפרשה ואח"כ יטבול וילבוש בגדי זהב לאילו ואיל העם ואח"כ יטבול שלישית למוספין ולאימורי חטאת הללו כדאמרינן בפירקין דלקמן ובתמיד נשחט אמי פריך הקטירן פ"ד והלא כבספא ונימוח קאי והן כשרין כאר והוא לא מקטר להו ורבינו יעקב היה רוצה לפרש הכא ובפסחים דגרס ליה וה"ק לאו במגם מקטיר להו דעל כרחין לא היה נותנן במגם כדי לקדשן נה כי השחיטה מקדשתן ולא דמי לכלי שרת למנחות דכלי שרת מקדשם ומיהו הה"ל דסוטה אין לייפב לפי דבריו דפריך ליה גבי מנחה על כן נראה לרבי דולאי הכי נמי הוי מצי לאקשויי במנחה בכל מקום שהוא אלא אמר שהקשה בסוטה אין לו לחזור להקשות בכל מקום ולספרים דגרסינן בסוטה מעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האשים ד) ופריך וכי לפני המליחה מקטירו חה היה ניחא לפי שיטת רש"י אבל יש ספרים דלא גרסינן הכי. מ"ר. וקשה לפי פירוש רבי דהכא ובפסחים למה הקשה אותו כיון שהקשה כן ופירש במקום אחד ונראה לי דלא קשיא מידי ופשיר גרסי' ליה דבכל דוכתא לא פריך הכי אלא במקום ששונה הסדר כגון הכא ששונה כל סדר יום הכפורים ואינו מחסר כלום משמע שכך היה הסדר שנותנן במגם ומקטירן וכן בפסחים ששונה שם כל הסדר של פסחים כמו שהיה קרב א"כ משמע שכך הוא היה הסדר שנותנן במגם והקטירן שם וכן ההיא דסוטה דקחשיב התם בפרק שני (דף יד:) סדר מנחה [כילד] אדם מביא מנחתו מתוך ביתו כו' ולכך סבור דכך הוא סדין והסדר שמקטירין בכלי שרת אבל בהני דמנחות [אין שונה הסדר ולכך] ידע שהוא רוצה לומר שמעלהו בכמיטו או במקידה של חרש והקטירו על גבי המזבח. כן נראה עיקר: אלא אימא להקטירן. ואין מקטירן עכשיו עד שהוא מקריב מוספין כדפירש"י על כן הגיה ר"ח בסידור אתה כוננת קרבן והוציא חלבם והקטיר דגרם להקטיר לפי שעתה לא היה מקטירן עד אחר קריאת הפרשה והקרבת אילו ואיל העם ושמא לשון המשנה תפס לו הפייט כך: (ע"כ שייך לדף סז ע"ב)

בשרו בעורו. דאיתקש עור הפר ואת כל בשרו דכתיב בתריה: במזרחה של ירושלים. שכל מקום שנאמר פני אינו אלא פני קדים שעומד כלד המזרח ומזה כנגד פתחו של היכל שהוא במערב: (דף סח ע"ב) רבי אליעזר בן יעקב היא. אלא בעי שיהיה שם דשן ומ"מ גמר שלש מחנות ה) ושפך הדשן במקום שפיכת הדשן: וקמ"ל דקסבר רבי יהודה כיון שהגיע שעיר לראש המדבר נעשית מלותו. ולא היה קורא מיד הפרשה משמע לכאורה דפליג ו) אתנא קמא דאמר לעיל (דף סו.) כשהגיע שעיר למדבר מלבין ויודעין היו שנעשית מלותו אחר כשהגיע [להלוק] שעד אותה שעה לא היה מלבין כדקאמר לעיל דילמא קדים ומלבין כו' וזימנין דגמים ליה כרישיה כו' אלמא לא היה מלבין עד שעת דחיסה לגמרי ולפי ספרי התלמוד המשנה לעיל ז) לימא ליה לר' יהודה שהיו קושרין אותו חליו בסלע וחליו בין קרניו כיון שמלבין ח) היה מגיע למדבר: פ"ז בא לו כהן גדול לקרות כו'. הכא הואיל והפסיק עבודת היום וגם עשה עיקר עבודות כפרה יש לו לקרות ולברך על התפלה ועל סדר הברכות בירושלמי מנין לקריאת הפרשה רבי אידי בשם רבי יוחנן ויעש מה תלמוד לומר כאשר צוה ה' מכאן לקריאת הפרשה: אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא. אבל בבגדי זהב אין לקרות שאין ללבוש בתחילה בגדי זהב אם לא לצורך עבודה ואמרינן לעיל בפרק הממונה (דף לג.) שכל המשנה מעבודה לעבודה טעון טבילה וטעון שתהא טבילה סמוך לעבודה חשובה: מכלל דקריאה לאו עבודה היא. מכלל נעינן שימסרנה לציבור לכל הפסוח ועוד דאצטלית אינו כתונת וחלוק כפירוש רש"י אלא הוא כמו אדרת שנער אצטלא דמילתא בסנהדרין אצטלא דפרסוה לשמינה וכן היה לבוש אצטלא בת מאה וכן טוטנין לו כל ימות הרגל ולאצטלתו וכן תרגם ירושלמי דיוקם שם ויפת את השמלה משמע שהוא כעין סדין ולא חלוק וכתונת ולכאורה משמע שאינו בגדי כהונה וזה הענין ולא כפי' רבותינו של רש"י אפר' לעיל בפ' הממונה (דף לה:) דכהן שעשתה לו אמו כתונת בת מאה מנה לובשה ועושה בה עבודת יחיד דהיינו מקרא פרשה באצטלית לבן משלו דהא פריש הכא שאינו כתונת וגם הקשה רש"י שם עליהם דלא קתני כה הכא ובלגד שימסרנה לציבור וגם הפייט סידר את הכתונת סובר ט) שאינו בגדי הכהונה ועוד דהא אמרינן מכלל דקריאה לאו עבודה היא ולי עבודה חשיבה ואפילו של יחיד לא הוה מקשה כאן כלום:

א) במשנה שלפנינו שם גר' אחרת ועיין פי"ש. ב) ע"כ שייך לדף סו ע"א. ג) י"ג במ"ד. ד) יש לפרש דפריך. ה) נ"ל מעל שפך. ו) נ"ל אחר אליעזר הקפר. ז) נ"ל לית. ח) נ"ל כשמגיע. ט) נ"ל שכן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones